

A telek É-i oldalán 2000-ben feltárt középkori pincéket az újkori istállóépület íves lezárása miatt az akkori utca alatt feltárni nem lehetett. Most teljesen kibontottuk őket, amelyek homlokzati vonalát a többi Szt. György utcai telekkel egyvonalban találtuk meg. Az utcafront mögötti pincehelyiséget egykor középpillérral támasztották alá, amelyet később, de még a középkorban osztófalba foglaltak bele.

A Szt. György u. 10. sz. telek teljesen feltártnak tekinthető, kivéve a rituális fürdőhöz vezető lépcső egy részét, amelyet statikai okokból egyelőre nem bonthattunk ki.

A részletes tanulmányt lásd a kötet 125. oldalán!

VÉGH ANDRÁS

56. Budapest, II. Ganz utca 8.

B, Ró, Tö, Kú

A 860 m² méretű telek (Hrsz.: 13572/5) megelőző feltárását 2005. július 18. és november 15. között végeztük el. A modern építkezésekkel bolygatott római kori rétegeket – a modern felszíntől számítva – kb. 2,5 m mélységben értük el.

Területünk déli kétharmadán több, különböző minőségben megmaradt falcsonkból álló épület részlete (Ny-i traktusának több helyisége) képviselte az úgynevezett „vízivárosi altábor” Kr. u. 2–3. századi periódusát. A többnyire opus incertum (néhol op. caementitium) falszakaszok környezetében helyenként padlóroncsokat, kisebb felületen kövezett út, vagy más funkciójú járósínt (belső udvar) maradványait tártuk fel. Az É–D-i tájolású (feltehetően a limesút vonalvezetéséhez igazított), nagyjából azonos méretű (5×5 m) belső terekre osztott épület alatt, egy viszonylag ép, továbbá másik, kisebb, félig elbontott és egy harmadik (kb. 4 m²-es alapterületű), szintén bolygatott fazekaskemence került elő. E három ipari létesítményt közös hamuzógödör kötötte össze, használatuk a (házi vagy ipari hulladékként visszatöltött) szekundér leletanyag (La Tène edénytípusok és észak-itáliai, import kerámiatöredékek) alapján a Kr. u. 1. sz. harmadik negyedére keltezhető. A későbbi falak miatt csak részben feltárt fazekasműhely térszintjénél mélyebben csak egy Kr. u. 3. századi, fahordóval bélelt kutat és egy késő bronzkori (Váli-kultúra) hulladékgödör részletét sikerült kibontanunk.

A területet az újkorban mintegy 1,5 m vastagságban feltöltötték. A telek északi végét két újkori (É–D és K–Ny irányú) pince foglalta el. A telek déli részén barokk kori ház alapozása, körülötte és a falak alatt is számos újkori szemétködör került elő. Ezek egyike, egy méhkas alakú gödör jelentős mennyiségben vaseszközöket (fúró, fogó, ásó, vasvilla stb.) rejtett. Három kutat találtunk a területen, ebből kettő kővel kirakott falú újkori kút volt a terület középső részén. A harmadik (a telek déli részén) nagyméretű gödör alján összeszűkülő, gerendavázis szerkezetű török kori kút volt. A telek középső részén megritkultak az objektumok, a két kút

mellett alig néhány szemétködört találtunk. A terület északi részén is kevés gödört találtunk. Ezek egyikében építési törmelék és török kori kerámia mellett négy darab emberi koponya is előkerült, ami talán a Buda visszafoglalása utáni romeltakarításhoz köthető. Szintén az északi részen került elő egy török kőfelület részlete is. A terület középső részén sárga agyagpadló részlete került elő, de hozzá tartozó cölöplyukakat nem tudtunk megfigyelni.

Munkatárs: Földesi Szilvia.

HABLE TIBOR – VÉGH ANDRÁS

57. Budapest, II. Kacska utca 11.

Ró, Kö, Tö

2005. október 3. és december 9. között építkezést megelőző feltárást végeztünk a telken. A terület a középkorban Buda város Szentpétermártír városrészének peremén helyezkedett el. Magáról a telekről közelebbi információval nem rendelkezünk.

Mintegy 25 m hosszán csupán a keskeny telek Ny-i sávját tárhattuk fel. Ezt a részt teljes mértékben kitöltötte egy a Kacska utca vonalától induló, közel 30 m hosszú, É felé hosszában kibővített és kissé keskenyedő, téglaboltozatú újkori pince. A pince eltömedékelése a belőle előkerült leletek szerint csak az utóbbi 20–30 esztendőben történhetett meg. A pince padlója alatt nagyszámú római kori objektum került elő, török kori vagy középkori objektumokra nem bukkantunk.

A pincétől északra eső telekrészen (az ásatási terület egynegyedén) a vastag újkori feltöltési rétegben egy lótetemekkel, építési törmelékekkel betöltött II. világháborús bombatölcsért, egy 18. századi emésztőt, valamint az objektumokban és a réteganyagokban is szegényes török kori–középkori rétegekben egy fél emberi és egy fél szarvasmarha(?) vázat tártunk fel, mindkettőt deréktól felfelé; az állati vázból a koponya is hiányzott.

Munkatársak: Hable Tibor, Földesi Szilvia régészek, Berecz Barbara ásatási technikus.

VÉGH ANDRÁS

58. Budapest, II. Kapás utca 21–25.

Ró, Á, Kk, Tö

2005. június 9. és november 7. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a telken. A területet 1989-ben szondázó ásatással már megkutatták, de akkor csak az újkori rétegekig hatoltak le, régészeti réteget, objektumokat nem értek el. Az ideai ásatáson a barokk telekszerkezetek, laza török kori és sűrű középkori beépítettség volt megfigyelhető, valamint római kori rétegződés és objektumok kerültek elő.

A telek déli végében (az egykori Kapás u. 19. sz. telken) kiástuk a 18. századi építésű barokk ház alapjait, melynek legkorábbi járósíntjét egy korabeli fazekasműhely rontott, selejtes edényeinek töredékeivel töltötték fel egy újabb járósínt kialakításakor. A jó-

részt homokkőből rakott falú ház alaprajzi szerkezete eltér a szokásos (szoba, konyha, kamra) beosztástól, szobáit 2 m széles részekre osztották, több helyiségben kályhaalapozást is találtunk. Feltételezzük, hogy ebben a házban működött a fazekasműhely. Buda visszafoglalását követően a területen földmunkákat végeztek, az eredetileg enyhén lejtős felszínt vízszintesre alakították, majd ezután osztották ki a telkeket házépítés céljából.

A terület közepén egy török kori ház alapjait találtuk, É-i és K-i falának alapozását földbe rakott kövek és téglák alkották, D-i és Ny-i falának nyoma sem volt. Valószínűleg itt egy tereplépcsőre építették a faházat, melynek két oldalát komolyabban alá kellett alapozni. Két kővel kirakott falú tárolóvermet, egy gerendavázast kutat és számos szemétdödröt tártunk fel körülötte. Mind a házalap, mind a verem falából faragott köveket (boltozati bordák, ablakkeretek töredékei) emeltünk ki, amelyeket a török korban, az utca másik oldalán álló Irgalmasság Anyja karmelita kolostor omladozó falainak részleges bontásakor hozhattak ide. A telek É-i végén egy nagyméretű (10×5 m) beásást találtunk, melynek közelében a leletek tanúsága szerint egy kovacs-műhely működhetett. Betöltésében nagy mennyiségű 17. századi kerámia, kecskeszarv-csapok és rengeteg vasbuca volt.

A középkorban sűrű, külvárosias beépítés jellemezte a területet. Két 15. századi, két 14. századi házat, és ezekhez tartozó szemétdödröket, valamint két 13. századi objektumot hozott napvilágra az ásatás. Az egyik 15. századi ház (két helyiséges? faház) közvetlenül az utca mellett, azzal párhuzamosan húzódott. Hozzá tartozó járósíntet nem, csak K-i gerendafalának lenyomatát találtuk meg, valószínűleg emelt fapadlója lehetett. A másik ház (kőfalú, egy helyiséges) kavicsos mészhabarccsal szilárdított törtköves falának alapozását jóval északabbra találtuk. Ennek az épületnek vastag, sárga, tapasztott agyagpadlója volt. A két 14. századi épület a terület közepén, illetve ettől K-re húzódott. Habár leletanyaguk egykorú volt, alaprajzuk nem mutatott egymáshoz illeszkedést. Az egyik ház (?) tulajdonképpen egy 6×4 m szélességű, 60 cm mélységű beásás volt. Belső járófelületét sárga agyagréteggel kenték ki, amely nem ért ki a gödör széléig, csak a négy sarkán és a hosszanti oldalának felénél. Ezek a helyeken félkör szerű füleket tapasztottak a padlóra. Ezek valószínűleg a verem vagy veremház szerkezetének felmenő falaival álltak kapcsolatban. Bejárata az É-i oldal hosszanti falának közepén volt. A másik ház cölöpszerkezetes faház volt, melynek K-i, Ny-i és D-i cölöplyukorát tudtuk feltárni. A ház déli falának tartóoszlopait sárga agyagos tapasztással erősítették meg a föld színén. Több szemétdödröt, hamusgödöröt, sütögödöröt és egy kővel kirakott falú kutat bontottunk ki.

A két Árpád-kori objektum közül az egyik egy szemétdödr volt, amely a 14. századi cölöpszerkezetes ház fala alatt húzódott, a másik pedig egy ismeretlen rendel-

tetésű, sekély, kifli alakú beásás, melynek egyik lekerekített végét sárga agyaggal tapasztották ki. A rendkívül magasan álló talajvíz miatt sok szerves anyagot találtunk; szinte teljesen épen maradt a török kori kútnak a gerendaváza, egy négyzetes szemétdödrnek a karóbélése és egy középkori gödörben ép bőr cipőtálpakat leltünk.

Munkatárs: Kondorosy Szabolcs régészhallgató.

BENDA JUDIT – HABLE TIBOR

59. Budapest, II. Medve utca 25–29.

Ró, Á, Kk, Tö, Ú

2005. április 5. és október 28. között megelőző feltárást végeztünk az ingatlanokon (Hrsz.: 13569/2; 13570/3). A mintegy 1300 m²-es terület ÉNy-i negyedében, É–D-i irányú, római kori út bolygatott részlete került elő, Ny-i oldalán kőfalas beépítés maradványaival. Az út K-i oldalán Kr. u. 1. sz. végén–2. sz. elején használt fakonstruktív építmény szűkebb és tágabb környezetében 4 kutat, 2 kemencét és egyéb, különböző rendeltetésű gödröket találtunk.

A 18. században épült házak pincéi és a telkek udvaraiba ásott korabeli szemétdödrök, kutak mellett igen sok olyan szemétdödröt találtunk, amelyeknek ásása és betöltése az 1670–1690 évek tehető. Az ezekben a gödrökben talált leletanyag egynegyede 17. századi török, háromnegyede 17. századi, de jellegzetesen barokk kerámia volt. Úgy gondoljuk, hogy Buda visszafoglalásának ostromakor (az itt táborozó katonák által) keletkezett hulladékot takarították el.

Öt török kori ház részletét sikerült feltárni, köztük volt cölöpszerkezetes, gerendaváz, vályogtéglából épült, részlegesen és félig földbe mélyített is. A házak fekvése mind illeszkedett a Medve utca középkori vonalához. Körülöttük gazdag török kori leletanyagot tartalmazó szemétdödrök helyezkedtek el. Fontos megemlíteni azokat az igen nagyméretű és mély tárolóvermeket, melyek közül egynek szinte épen megmaradt a fakéregből készült bélelése.

Három 15. századi ház nyomait találtuk meg a területen. Az egyik egy kis négyzetes alakú verempince, melynek lejárata a hátsó (K-i) oldalon az altalajba faragott lépcső volt. Ez egy gyakori pincetípus a Vízivárosban: rendszerint az utcára merőlegesen fekvő, több helyiséges hosszú faházak végében alakították ki, oldalait általában törtkőből falazták vagy fával ácsolták ki. A másik két faház gerendaváz szerkezetű volt, a terület déli sávjában fekvőnél nyomon lehetett követni a telket határoló kerítésfal vonalát is. A házak körül feltártunk szemétdödröket, valamint egy hatalmas méretű ciszternát. Az 5 m átmérőjű, krátterszerű verem közepén egy törtkőből és téglából szárazon rakott kút kávája nyúlt felfelé. Létesítési ideje a 15. sz. második felére, megszüntetése, betöltése pedig a 16. sz. első felére tehető a leletek tanúsága szerint.

Az ásatás különleges és nem várt eredménye egy 14–15. sz. fordulójára datálható, nagyméretű árokrend-